

รายงานผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐมนตรืว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบาย : ด้านผู้เรียนเรียนรู้และมีรายได้ระหว่างเรียน
จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

ชื่อกิจกรรม “พัดไฟจากใจนาคู”

โรงเรียนบ้านนาคู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1

รายงานผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบาย : ด้านผู้เรียนเรียนรู้และมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

ชื่อกิจกรรม “ตัดไม้จากใจนาคู่”

1. ด้านความสำคัญของผลงาน

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามที่นโยบายของ พล.ต.อ.เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบนโยบายการศึกษาที่มุ่งเน้นขับเคลื่อนนโยบายเพื่อสร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียนและสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” แบ่งเป็น 2 หลัก คือ การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต ซึ่งการดำเนินการมีแนวทางในการปฏิบัติ 2 แนวทาง คือ การลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา และการลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

สำหรับด้านการลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง ได้มีนโยบายให้ผู้เรียนเรียนรู้และมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn) เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ครอบครัว ผู้นำทางศาสนา และโรงเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน มีความรู้ด้านทักษะอาชีพ นักเรียนเกิดรายได้ระหว่างเรียน และมีพื้นฐานอาชีพที่สามารถนำไปต่อยอดสู่การสร้างอาชีพที่มั่นคงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

โรงเรียนบ้านนาคู่ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ครอบครัวมีฐานะยากจน รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนเช่นกัน อีกทั้งการสร้างอาชีพที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนในระหว่างเรียนยังช่วยให้นักเรียนเกิดรายได้ ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

ดังนั้น โรงเรียนบ้านนาคู่ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ผ่านกิจกรรม “ตัดไม้จากใจนาคู่” โดยมีวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนได้ กิจกรรม “ตัดไม้จากใจนาคู่” จึงถือว่าเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่เด็กนักเรียนในระหว่างเรียน โดยได้นำเอาไม้ไผ่ ซึ่งเป็นวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น มาสานเป็นพัดผ่านการออกแบบลวดลายที่สวยงาม ประณีต ทันสมัย และมีความคิดสร้างสรรค์ และยังเป็นการฝึกทักษะอาชีพให้แก่เด็กนักเรียน ให้เด็กนักเรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดสร้างรายได้ และสร้างอาชีพในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

- 1) เพื่อพัฒนาทักษะการสานพัดจากไม้ไผ่ของนักเรียนให้มีความสวยงาม ประณีต และมีความหลากหลาย
- 2) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน และสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การสร้างอาชีพในอนาคตได้
- 3) เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการสานพัดจากไม้ไผ่สู่ผู้เรียน และชุมชน

1.3 เป้าหมายของการดำเนินงาน

1.3.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ

- 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 20 คน สามารถสานพัดจากไม้ไผ่ได้อย่างสวยงาม ประณีต และมีความหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 80
- 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 20 คน มีทักษะอาชีพ และมีรายได้ระหว่างเรียน และสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การสร้างอาชีพในอนาคตได้ คิดเป็นร้อยละ 80
- 3) นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการสานพัดจากไม้ไผ่ได้ คิดเป็นร้อยละ 80

1.3.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 1) นักเรียนสามารถสานพัดจากไม้ไผ่ได้อย่างสวยงาม ประณีต และมีความหลากหลาย
- 2) นักเรียนมีทักษะอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียนที่มั่นคง และสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การสร้างอาชีพในอนาคตได้อย่างยั่งยืน
- 3) นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการสานพัดจากไม้ไผ่สู่ชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

2. ด้านกระบวนการพัฒนางาน

การดำเนินการจัดกิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู่” มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ขั้นนำ/ขั้นเตรียมการ (Plan)

- 1) จัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาทักษะอาชีพ ในกิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู่”
- 2) ประสานวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เรื่อง การสานพัดจากไม้ไผ่ เพื่อเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้แก่นักเรียนในทุกวันพุธ ช่วงกิจกรรมชุมนุม

2.2 ขั้นการดำเนินงาน (Do)

โรงเรียนบ้านนาคู่ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู่” โดยจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนทุกวันพุธ ในกิจกรรมชุมนุม ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้แก่นักเรียน จำนวน 2 ท่าน คือ นายสมเกียรติ ทันอินทรอาจ และนายวิเศษ บัวชุม โดยการดำเนินกิจกรรม “พัดไฟจากใจนาคู่” มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ชั้นเตรียมอุปกรณ์

นักเรียนและครูจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสานพัด ดังนี้

(1) ไม้ไฟสี่สูก	(2) มีด
(3) สีย้อมผ้า	(4) แบบพิมพ์รูปพัด
(5) ดินสอ	(6) กรรไกร
(7) เบ็กตอกเย็บพัด	(8) สว่านเจาะด้ามพัด

2) ขั้นตอนการสานพัดจากไม้ไฟ

(1) นักเรียนเตรียมไม้ไฟความยาว 1 ฟุต แล้วทำเป็นเส้นเล็กๆ เพื่อใช้ในการสานพัด
 (2) นักเรียนย้อมสีตอก (สีที่ใช้เป็นสีย้อมผ้า อาจจะเป็นสีของหรือกระป๋องก็ได้) โดยให้ตม้นำสีจนเดือด แล้วนำไม้ไฟที่ทำเสร็จแล้วมาย้อมสี แช่ไว้ 1 คืน เพื่อสีจะได้ไม่ติดมือในขณะที่นำไปสานพัด จากนั้นนำไปล้างน้ำแล้วไปผึ่งแดดจนแห้ง ก็สามารถนำไปสานพัดได้

(3) นักเรียนนำไม้ไฟหรือตอกที่ย้อมสีเสร็จแล้ว มาสานเป็นพัด โดยให้นักเรียนเลือกสานลวดลายต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

(4) นักเรียนสานพัดให้ได้ขนาดประมาณ 1 ฟุต จากนั้นนำแบบไม้ ลวดหรือแบบกระดาษที่ทำเป็นรูปทรงพัดมาทาบแล้วตัดตามแบบที่ต้องการ แล้วใช้ผ้าเย็บขอบพัดให้สวยงามและแข็งแรงมากยิ่งขึ้น

(5) นักเรียนทำด้ามจับพัด โดยใช้สว่านเจาะด้ามไม้ไฟให้ติดกับตัวพัด เพื่อให้ด้ามพัดมีความแข็งแรง และสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น

3) ขั้นตอนการจำหน่ายและการสร้างรายได้

เมื่อนักเรียนทำพัดจากไม้ไฟเสร็จแล้ว จะนำไปสู่การจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียนในระหว่างเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) นักเรียนคำนวณต้นทุนและกำไรจากการจำหน่ายพัดไม้ไฟ ซึ่งต้นทุนในการสานพัดจากไม้ไฟ เฉลี่ยอันละ 10 บาท โดยให้นักเรียนจำหน่ายพัดไม้ไฟในราคาอันละ 20 บาท จะได้กำไรอันละ 10 บาท

(2) นักเรียนจำหน่ายพัดไม้ไฟให้แก่ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีความต้องการใช้พัดไม้ไฟ โดยนำไปจำหน่ายในสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สหกรณ์โรงเรียน ตลาดนัดชุมชน รวมถึงการจำหน่ายพัดในการแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียนในระหว่างเรียน

4) ขั้นนำเสนอและการเผยแพร่ความรู้

นักเรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากการสานพัดจากไม้ไฟ รวมถึงนำเอาความรู้เกี่ยวกับวิธีการสานพัดจากไม้ไฟมาเผยแพร่และขยายผลให้แก่ นักเรียนในโรงเรียน และชุมชน รวมถึงมีการจัด

นิทรรศการและนำเสนอผลงาน “พัดไม้จากใจนาคู” ทั้งในระดับเครือข่ายและระดับเขต

2.3 ขั้นตรวจสอบ (Check)

ดำเนินการตรวจสอบความแข็งแรงของพัดไม้ไม้ และลวดลายที่เป็นที่ต้องการของตลาด รวมถึงความพึงพอใจของผู้ที่ใช้พัดไม้ไม้ เพื่อนำเอาข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการสานพัดให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act)

ดำเนินการปรับปรุงกิจกรรม “พัดไม้จากใจนาคู” ให้เหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของพัดไม้ไม้ให้แข็งแรง สวยงาม ประณีต และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีการคิดค้นและปรับลวดลายของพัดไม้ไม้ให้มีความสวยงามและทันสมัย เหมาะแก่การใช้งานมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การจำหน่ายและการสร้างรายได้ให้นักเรียนอย่างยั่งยืน

3. ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานกิจกรรม “พัดไม้จากใจนาคู” มีผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ด้านการสานพัดไม้ไม้

- 1) นักเรียนสานพัดไม้ไม้ได้ด้วยตนเอง และนำไปสู่การสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน
- 2) นักเรียนสามารถสานพัดไม้ไม้ได้อย่างสวยงาม ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์
- 3) นักเรียนสานพัดไม้ไม้ได้ลวดลายที่หลากหลาย และเป็นที่ต้องการของตลาด

3.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพ และการสร้างรายได้ระหว่างเรียน

- 1) นักเรียนมีทักษะอาชีพเกี่ยวกับการทำพัดจากไม้ไม้ ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปต่อยอดสู่การประกอบอาชีพในอนาคตได้
- 2) นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งเกิดจากการจำหน่ายพัดไม้ไม้ โดยมีการจำหน่ายให้กับนักเรียน ครู และชุมชนที่มีความสนใจ และมีความต้องการใช้งานพัดไม้ไม้
- 3) นักเรียนได้ประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

ตาราง 1 แสดงจำนวนการผลิต และการจำหน่ายพัดจากไม้ไม้

ที่	เดือน	จำนวนที่ผลิต	จำนวนที่ขาย	จำนวนเงิน
1	พฤศจิกายน 2566	5	-	-
2	ธันวาคม 2566	15	15	300
3	มกราคม 2567	18	17	340
4	กุมภาพันธ์ 2567	23	23	460
5	มีนาคม 2567	28	28	560
รวม		89	83	1,660

จากตาราง 1 แสดงจำนวนการผลิต และการจำหน่ายพัดจากไม้ไผ่ของโรงเรียนบ้านนาคู พบว่า นักเรียนสานพัดไม้ไผ่ได้ปริมาณเพิ่มขึ้น และในแต่ละเดือนสามารถจำหน่ายพัดจากไม้ไผ่ได้เพิ่มขึ้น

ตาราง 2 แสดงการสรุปรายรับ - รายจ่าย กิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู”

ที่	เดือน	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
1	พฤศจิกายน 2566	2,500 (เงินทุน)	725	1,775
2	ธันวาคม 2566	300	-	300
3	มกราคม 2567	340	-	340
4	กุมภาพันธ์ 2567	460	140	320
5	มีนาคม 2567	560	120	440
รวม		4,160	985	3,175

จากตาราง 2 แสดงการสรุปรายรับ - รายจ่าย กิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู” ของโรงเรียนบ้านนาคู พบว่า นักเรียนมีรายรับจากการจำหน่ายพัดไม้ไผ่เพิ่มขึ้นในเดือน

3.3 ด้านการเผยแพร่และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการจัดกิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู” ในด้านการเผยแพร่และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ และขยายผลความรู้เกี่ยวกับการสานพัดไม้ไผ่ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) นักเรียนเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง
- 3) นักเรียนเห็นคุณค่า และรู้จักอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการสานพัดจากไม้ไผ่

ภาพการจำหน่ายพัด จากกิจกรรม “พัดไผ่จากใจนาคู”

โรงเรียนบ้านนาคู่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน